

Schneller János

Filozófusok kertje

Ada Vilhan
kiállítása

Képező,
2022. X. 13. – XI. 17.

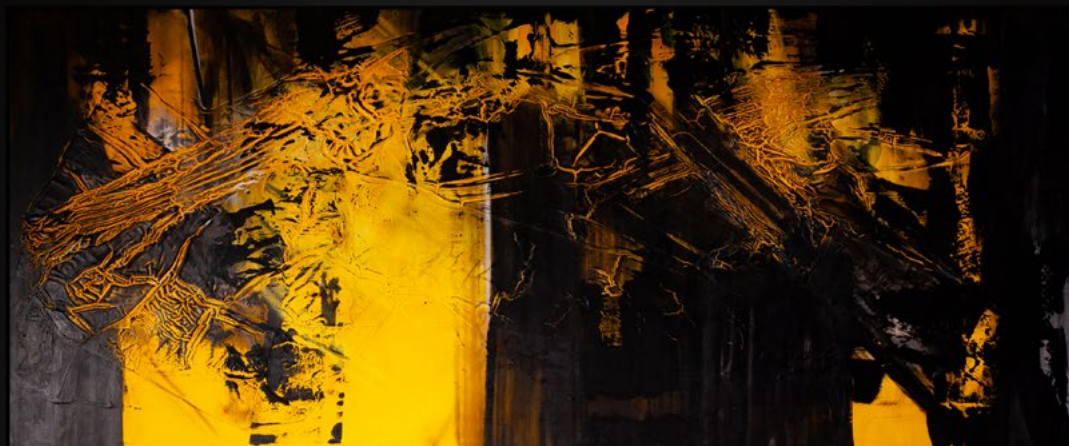
A képek érzékelésével és befogadásával foglalkozó agyterületünk egy idő óta folyamatos abúzusnak van kitéve a világító képernyők és a másodperc tört része alatt felvillanó, majd elenyésző képek által hipnotizált világban. Jellemzően olyan retinális ingereket kapunk, melyek nem tudatosulnak, nem is rögzülnek, mégsem tűnnek el nyomtalanul belőlünk. Tartalom nélkül telítik meg a tudatunkat ürességgel, akárcsak az élelmiszeripar puffasztott junkfoodjai, melyek jól nem lakatnak, hiszen nincs bennük táperő. Képeink legtöbbje rabul ejti a tekintetet, de üres formaként nem hordoz sem szimbolikus, sem metaforikus tartalmakat, így nem jut mélyre a tudatban, és az emlékezetből is gyorsan kihullik.

Korunk egyik fontos gondolkodója, a német nyelven író, dél-koreai Byung-Chul Han *A kiégés társadalma* című művében éppen a mértéktelen, pozitív és nem utolsó-

sorban vizuális ingerek személyiségre gyakorolt negatív hatásának számlájára írja a népbetegségnek is nevezhető, kiegészés depresszió kialakulását. A személyiséget élő organizmusként értelmezve a múlt század emberének mentális problémáit inkább az organizmus (szervezet), a vírus (ellenség) és az immunválasz fogalmaival írja le, míg a jelenkort a pozitív és éppen ezért nem ellenséggként detektált ingerekkel szemben védtelen személyiség küzdelmének koraként értelmezi.

Talán ezért sem véletlen, hogy a kortárs művészi gyakorlatok között egyre nagyobb szerepet játszik a radikális minimalizmus, amelyben a művek felszámolják kapcsolatukat a tárgyi-fogalmi-formai világgal, hogy alternatívát kínáljanak az elszabadult ingercunaminak. A szem megnyugvását, az elme pedig elmélyülésének tárgyait szemlélheti bennük. Ada Vilhan festményei nem a mimézis, nem

Ada VILHAN: 324a,
2021, akril, vászon,
120×250×4 cm
A művész jóvoltából
↓

Ada VILHAN: 539dv,
2022, akril, vászon,
80×100×2 cm
A művész jóvoltából →

a spektakulum és még csak nem is a kognitív tartalmak közvetítőjeként lépnek színre, sokkal inkább az érzékek, az elme elcsendesítésének tárgyaiként.

A kiállítás címe Wagner Nándor magyar származású, de Japánban alkotó szobrász nagy léptékű szoborkompozíciójára, *A filozófusok kertjére* utal, amely a Gellért-hegy város felőli oldalában éppen a nyugodt szemlélődés, az érzékek elcsendesítése és a lényegre koncentráció „emlékműveként” magasodik. A vallásalapító istenségek meditatív testtartásban figyelik az egyetemes egység szimbólumát, a tökéletes gömböt kultúrhérosz követőik kíséretében. Nem véletlen, hogy a művész éppen ezt a művet választotta kiállításának címadójaként, hiszen a művészet befogadásának posztmodern kori aktusa – ahogy ezt a művész is vallja – számos ponton kapcsolódik a transzcendencia hagyományos megtapasztalási formáihoz.

Ada Vilhan festményei gyúrt, repesztett felületeikkel a harmadik dimenziót is birtokba veszik. Fizikai értelemben is súlyos vásznai túllépnek a táblakép határain, és a műtárgy irányába mozdulnak. Tömeg, felület, szín, forma, szándék és véletlen külön minőségekként, látszólag egymástól függetlenül, de olykor egymással párbeszédre lépve alakulnak a felületen, máskor összekapcsolódnak, pillanatnyi együttállásokat alkotnak, majd ismét szétválhatnak. A természeti formák organikus alakulására emlékeztető gyűrődések a tapintás érzéki élményét közvetítik, melyet a geometrikus intermezzók, az emberi beavatkozás nyomai tagolnak. A redukált színhasználat és a visszafogott festői eszközök ugyanakkor a minimalizmus irányába mozdítják el a kompozíciókat.

A korábban színekben tobzódó paletta a közelmúltban éppen a fent említett minimalista színhasználat irányába mozdult; fekete, vörös, sárga és fehér, illetve ezek tónusátmenetei, sőt olykor a monokróm vagy mindössze két alapszín variáló kompozíciók váltak uralkodóvá a sokszor embernagyságú vásznakon. A gesztusszerű festéknyomok a felülettel való találkozás aktusát dokumentálják. Az érintés vizuális megidézése és a néző általi megélése teszi a haptikus felületekkel való kontaktus emlékét igazán érzékivé és kifejezővé. Szenvedélyes, vad és sokszor nyers hatású műveinek e csoportja az emberi bőr, hús vagy a szilárdulásban lévő láva, esetleg az erózió hatására barázdált kőfelületek látványára emlékeztet. Az ízig-vérig feminin műveken az emberi ösztönök és az elme, a természet vadsága és nyugalma feszül egymásnak, olyan feszült kompozíciókat létrehozva, amelyek egyszerre tűnnek alkotásoknak és képződményeknek.

Műveinek másik csoportja sokkal letisztultabb, már-már a japán *shinto* kertek örök nyugalma vagy a haikuk egyszerűségét idézi. Ebben a monokróm világban a fekete-fehér találkozási sík felületén egy-egy vertikális cezúrában ölt testet. A felfénylésekként is értelmezhető, elmosódó, fehér nyálábok a fényérzékeny filmszalag vagy a sötétet felhasító, formátlan fénysugár asszociációját keltik. A világos és sötét felületek találkozásánál a rend vizuális jeleként olykor geometrikus élek is megjelennek. Festményei, bár teljesen más eszközökkel, mint Wagner szoborkompozíciója, az anyag és az anyagtalan határán, azok folyamatos kölcsönhatásában és konfrontációjában fogalmazódnak meg, nem melleleg egy belső küzdelem kivetüléseként is.